

DELAVSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

St. 79.

V Ljubljani, četrtek 8. aprila 1926.

Leto I.

Konferenca v Sofiji.

Amsterdamska internacionala je sklicala v Sofijo konferenco njej priključenih strokovnih central v balkanskih državah. Konference se bodo zato udeležili delegati iz Jugoslavije, Rumunije, Bolgarije in Grške, dalje pa tudi iz Ogrske in Čehoslovaške in najodličnejši predstavniki strokovne internacionalne bodo sodelovali na tej konferenci.

Kakšen namen in pomen najima ta sofijska strokovna konferenca, to živo zanima delavsko javnost in od pravičnega poteka in rezultata te konference pričakuje delavski razred pozitivnih in lepih sadov.

Da se tudi v balkanskih državah upostavi zdravo in uspešno strokovno gibanje, da se tudi v balkanskih državah ustvari pravi in dobri temelji razrednim strokovnim organizacijam, zato bo zborovala konferenca v Sofiji.

Konferenca je dobro pripravljena. Tajništvo Amsterdamske internacionalne je pripravilo in pravčasno objavilo obsežen material o razmerah v balkanskih državah, tako, da bo na podlagi tega skrbno in zbrano gradivo lahko uspešno in stvarna debata. Prav zbrano in objavljeno gradivo pa naravnost kriči po energičnem delu in delu po odgovornosti zavedajočih se strokovničarjev.

Vsaj bo treba pričeti boj v strokovnem gibanju prav od kraja. Za koalicijsko svobodo, za svobodo združevanja, za svobodo štrajka bo najprej treba pokreniti energični boj. — V balkanskih državah vlada danes popolna gospodarska anarhija in najbolj črna reakcija.

Veliko in vročo željo razrednega proletarijata je zato izpolnila Amsterdamska internacionala, ker je sklicala to konferenco. Tudi psihološko utemeljena in stvarno upravičena je ta konferenca. Po številnih prevratih, dolgotrajnih vojnah se nahaja proletarijat v najslabših razmerah. Vse balkanske države, predvsem pa delavske organizacije so bridko občutile, kaj se pravi biti odrezan duševno deloma pa tudi jezikovno od zapadnih držav, na drugi strani pa prevzemati napačno umovane in nerazumne ideje in smeri, ki so kljub temu pustile v teh državah svoje sledi in jih usmerjati v pravilni pravec. Res je zopet, da se je že sedaj občutil vsaj priličen tudi v balkanskih državah napredek zapadnih držav in da je ravno ta napredek v marsičem pospešil okoli in neokretni razvoj socialnih prilik v balkanskih državah. Na drugi strani pa so seveda vlade v balkanskih državah uporabile vsa sredstva, da so zavrgle ta razvoj in napredek, mesto, da bi skrbno, da obrodijo dobre in lepe sadove komaj usejano seme. Treba je pa tudi omeniti, da je bilo delavstvo samo velikokrat premalo zrelo za praktično in stvarno strokovno in politično delo.

Na tem temelju in ostrem nasprotju so gradili komunisti in naravno zato, da niso gradili brez uspeha.

Rekli smo, da je sedaj tudi psihološki pripravljeno teren za upostavljanje močnih in jakih razrednih strokovnih organizacij.

Slab in brezupen je bil položaj jugoslovanskega delavskega razreda po vojni. Jasnó je zato, da so delavske mase iskale hitrega in takojšnjega zboljšanja svojega položaja.

Nikola Uzunović dobil mandat za sestavo nove vlade.

Belgrad, 8. aprila. Že včeraj sem vam javil, da bo dobil po vsej verjetnosti mandat za sestavo nove vlade Nikola Uzunović, član radikalne stranke, mož srednje linije. Kralj je včeraj tudi res poveril dosedanega ministra javnih del Uzunovića s sestavo nove poslovne vlade, ki naj bi nadaljevala z dosedanjim politiko takozvanega narodnega sporazuma. Nikola Pašić je seveda do zadnjega skušal ohraniti vladu v svojih rokah, in je zato napejal potem svojih zapornikov vse sile, da pridobi v zadnjem trenutku Radića zase. Vendar je pa moral tudi Pašić, kot verziran politik slutiti, da mu pojde tokrat težko izpod rok. S poveritvijo mandata Uzunoviću, se je hotelo iz taktičnih razlogov samo kriti kapitulacijo Nikole Pašića.

Atentat na Mussolinija. — Mussolini ranjen.

Rim, 8. aprila. Po otvoritvi mednarodnega kirurškega kongresa na Campidogliu, na katerem je govoril tudi Mussolini, je počil v trenutku, ko se je vračal iz kongresne dvorane k avtomobilu, strel iz množice, ki je ranil Mussolinija v obraz. Oblika ga je kri. Ranjen je bil v nosu. Atentat je izvršila hčerka bivšega irskega lordkanclerja Gibson. Rojena je l. 1876. v Dolkeyu pri Dublinu. Fašistovska množica jo je hotela po

Uzunović je izjavil po odhodu iz dvorane navzočim novinarjem, da bo najprej zaslišal mnenje šefov radikalne in radičeve stranke, nato pa šefe ostalih parlamentarnih skupin.

Uzunovičeva vlada bo poslovna vlada, podpirana bo pa najbrže tudi od Davidovičevih demokratov in klerikalcev. Izgleda pa, da ni bil pri tej rešitvi vladne krize žrtvovan samo Pašić, nego tudi Radić. S to rešitvijo se hoče menda že enkrat odpraviti neznosno politično stanje v državi, kjer se je vso politiko vodilo v znamenju prestiža dveh oseb, za nemarjalo pa vse druge javne in državne posle.

Javnost pričakuje, da bodo končno činitelji ukrenili potrebno, da pride tudi pri nas vsaj do kolikor-toliko normalnih razmer.

atentatu linčati. Le s težavo so jo rešili še živo. V zaporu je povsem mirna in priznava, da je hotela umoriti Mussolinija. Pravijo, da atentatorica umobolna. Fašisti so uprizorili velike demonstracije. Menda mislijo pričeti znova s poostrenimi persekucijami. V Rimu so vdrl v redakcijo lista „Mondo“ ter zažgali poslopje. Vršijo se vsepovsod mnogoštevilne aretacije.

Kongres angleške «Neodvisne delavske stranke».

London, 8. aprila. V Northumberlandu je bil včeraj zaključen letni kongres angleške neodvisne delavske stranke. Kongres se je bavil z vprašanjem mednarodne delavske politike ter vobče z vprašanjem socialne politike in brezposelnosti. Kongres je sklenil, da mora država

podržaviti rudnike in izvesti popolno socializacijo velikih obratov. Zahteval je tudi povečanje redne državne podpore za vse brezposelne po številu družinskih članov. Kongres je nadalje sklenil ostro resolucijo proti vojni ter vabil delavce, da naj ne izdelujejo v slučaju vojne orožja.

Združitev nemških železničarskih organizacij.

Bern, 8. aprila. Vse večje nemške železničarske organizacije so sklenile združiti se v eno veliko in enotno železničarsko organizacijo, da vstvari skupno fronto proti železniški družbi. Ta korak je vzbudil v

nemški delavski, pa tudi v vsej ostali javnosti veliko pozornost, ker je gotovo, da bo morala sedaj železniška družba kapitulirati pred orjaško silo združenih železničarskih organizacij vseh kategorij.

Instinktivno so zato stopale v strokovne organizacije. Tragika pa je v tem, da je delavstvo v naši državi postalo žrtev boljševističnega nazarja. Masam, ki pred vojno še ničesar niso vedele o razrednem boju, ki so zaostale v vojni duševno in moralno, so postavili brez smisla »zavzetje oblasti« za najvažnejšo in prvo nalogo. Po navodilih boljševikov je moralo opustiti strokovno gibanje svojo staro strokovno metodo in po Zinovjevem navodilu naj bi takoj pričel tudi strokovni pokret direkten in neposreden boj za diktaturo proletarijata v skupnosti s komunistično stranko. Zinovjev je zaukazal neizprosni boj med Mosko in Amsterdamom, zaukazal je, da so razbili strokovni pokret... Na razvalinah gradi sedaj Amsterdamska internacionala nov, zdrav in uspešen strokovni pokret.

Pa dovolj zgodovinskih, žalostnih in trpkih reminiscenc!

Danes se znova zbirajo v strokovnih organizacijah polagoma delavske mase. Potreba, življenje in

Izhaja vsak delavnik ob 11. dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo. Nelankirana pisma se ne sprejemajo.

Upriča: Ljubljana, Breg 10-12. pritličje.

Cek. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno: v Ljubljani in po pošti 20.— Din, po raznašalcih izven Ljubljane 22.— Din za inozemstvo mesečno 32.— Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane petitna enostopna vrsta 2 25 Din. Pri večjem številu objav popust.

NEMČIJA IN KOLONIJE.

London, 8. aprila. Angleški listi pišejo, da se Anglija in Francija bavita z mislijo, da bi v svrhu varčevanja, prepustile svoji usodi one kolonije, ki se same ne rentirajo. Eno ali več takih kolonij bi bila Francoska pripravljena odstopiti Nemčiji. Vprašanje je le, kako korist naj bi imela Nemčija od takih kolonij, in čemu se pravzaprav nemški nacionalisti tako ogrevajo za take kolonije.

ZA SVOBODO PROTI DIKTATURI

Pariz, 8. aprila. Tukaj se je osnovala posebna mednarodna zveza za obrambo svobode proti vsakršni diktaturi. Zveza je objavila lep oklic na javnost, v kateri povdarja potrebo, da se branj ogroženo svobodo in demokracijo proti surovi sili in diktatorstvu. Člani lige so večinoma duševni delavci. Oklic nosi 300 podpisov uglednih oseb iz Italije, Nemčije, Anglije, Francije, Španije, itd.

HINDENBURG PRAZNUJE.

Berlin, 8. aprila. Včeraj je praznoval predsednik Hindenburg šestdesetletnico odkar je vstopil v armado. Bilo je veliko slavlja in čestitk in dosti monarhističnega vzhičenja.

AMENDOLA JE UMRL.

Pariz, 8. aprila. Vodja italijanskih opozicijskih demokratov Amendola, ki je pobegnil v Francijo kot begunec, je umrl v Cannesu na posledicah težkega napada, ki so ga bili izvršili na njem italijanski fašisti pred njegovim pobegom v tujino. Amendola je bil odličen politik, res demokrat, značajan, izobražen in pogumen.

PANGALOS PROTI GRŠKI USTAVI.

Skoplje, 8. aprila. Grški diktator Pangalos hoče spremeniti radikalno grško ustavo. Uradni list grške vlade javlja, da bo po novem ustanovnem načrtu smel predsednik republike razpustiti vsak čas parlament po svojem prostem preudarku.

HUS STRAŠI.

Praga, 8. aprila. Vprašanje Husove proslave zopet vznemirja češko javnost. Vlada se hoče tudi letos oficijelno udeležiti Husove proslave. Vatikan pa čaka na zadržanje vlade pri letošnji proslavi, da uravna svoje stališče napram češki republiki, s katerim je v hudem sporu še radi lanske proslave. To vmešavanje Vatikana v češke stvari skrajno razburja vso svobodomiselnost češko javnost.

EKSPLOZIJA.

Praga, 8. aprila. V celuloidni tovarni Hösch v Holdenonu se je pripetila strašna eksplozija. Doslej so ugotovili 7 mrtvih in več ranjenih.

Borza.

Danes notira Zagreb: Berlin 13.525 do 13.565 (13.5275—13.6575), Italija 228.14 do 229.34 (228.12—229.32), London 276.115 do 277.315 (276.125—277.325), New York 56.696—56.996 (56.70—57), Pariz 198.37 do 200.37 (199—201), Praga 168.18—169.18 (168.20—169.20), Dunaj 8.01119—8.0519 (8.01 do 8.05), Curih 10.93547—10.97547 (10.93547 do 10.97547), Amsterdam 22.540—22.990.

Curih: Belgrad 9.1375 (9.14), Pešta 72.70 (72.75), Berlin 123.50 (123.525), Italija 20.855 (20.85), London 25.24 (25.325), New York 518.625 (519), Pariz 18.0125 (18.025), Praga 15.375 (15.385), Dunaj 73.20 (73.25), Bukarešt 2.14 (2.14), Sofija 3.745 (3.75), Amsterdam 208.05 (208.075), Bruselj 19.25 (19.25), Madrid 73.31 (73.30).

FRANCIJA PROTI POGODBI Z RUMUNIJU.

Bukarešt, 8. aprila. Francoska vlada je odklonila načrt posebne francoske-rumunske pogodbe, ker smatra, da bi bila taka pogodba v nasprotju z duhom locarnske konference. Briand je utemeljeval odklonitev s tem, da noče podpisati nobenega političnega akta, kateri bi mogel vzbuditi sumnjo, da je naperjen proti premagancem. Z odklonitvijo te pogodbe, je močno prizadeta tudi politika Male antante, katere se je itak vodila ves čas bolj po intencijah Rumunije, kakor pa ostalih udeleženi držav.

Klic uradništvu!

(Dopis iz uradniških vrst.)

Dosti je bilo govora o vstajenju in o prerobenju človeštva, toda našega vstajenja še nismo dočakali. Zarišimo si pot življenja sami, bodimo lastni voditelji in praznovati bomo naše samosvoje vstajenje. Dokler nam pa drugi črtajo pot skozi življenje in se ne ozirajo na nas, toliko časa je vsako upanje zaman. Kaj smo tako nizko že padli, da moramo imeti povsod in pri vsaki priliki tujo roko, ki nam kaže kje in kam naj hodimo. Mislim in upam, da tako daleč še nismo, upam, celo trdno sem prepričan, da imamo med našimi vrstami še poštenih mož, ki bi nas zastopali. Pogledajmo nas, javne nameščence, intelektualni proletarijat, preiščimo svojo vest, oberimo se do kosti, potrkajmo si na prsa in priznajmo »nostra culpa«, »nostra maxima culpa«. Vsega trpljenja smo si sami krivi. Ne mečimo vedno blata po drugih, ne proklinjajmo svoje usode, proklinjajmo raje sebe in svojo nezavednost. Cepljeni smo na vse strani, drvimo za vsemi mogočimi političnimi voditelji, verujemo vsakemu frazerju, ki nas s sladkimi besedami vabi v ta ali oni paradiz. Volimo vse mogoče politike, udeležujemo se na vseh mogočih poljih, v potrebnih in nepotrebnih društvih, pustimo se hvalisati in za — nos voditi. Razne stranke nas vabijo z zvanečimi, raj obljubljačimi besedami, mi gremo slepo tja v en dan na limanice. Verujemo vsem obljubam, upamo na lepše dni, doživljamo pa samo prevvaro.

Marsikdo bode rekel, kako naj si pa pri današnjih razmerah pomagamo? Odgovor je kaj lahek — postavimo se na svoje noge. Ustvarimo sindikat ročnega in duševnega delavstva. Obrnimo hrbet strankam, ki nas poznajo, dokler nas rabijo, potem pa pozabijo. Pojdimo v volitve z lastnimi močmi, možni proletarci, manuelci in intelektualci. Izvolimo jih in pošljimo jih v skupščino, da nas zastopajo in ščitijo. Kaj mar to ni mogoče? Imamo cele kupe raznih strokovnih organiza-

cij, katere mnogokrat vodijo možje polni idealov, poštenja, iskrenosti in zaupanja. Ni treba, da bi bili politiki, strokovnjaki naj bodo in pa veliki poštenjaki. Združimo fronte vsega delavstva in te može na cesto in pričnimo boj. Če bi se današnji javni nameščenci tega zavedali, bi bilo mogoče vsvariti to mogočno fronto lačnih in ponižanih. Zakaj prepuščamo, da nam reže kruh velekapitalist, veleagrarci? Zakaj verujemo vsem evangelijem edino zveličavnih strank. Nam so stranke po svojih glasilih povedale, da žalibog so se na vse pretege in kriplje trudile, pa da zaenkrat še ni bilo mogoče doseči ugodnih rezultatov in da naj se ne vznemirjamo in počakamo do prihodnje prilike. In ostali smo tam kjer smo bili.

Nikakor ne smemo verjeti različnim strankarjem, ki trdijo, da delavec ne pusti živeti inteligentu. Mogoče se dobi še kje kdo ali povečini ne. Imam mnogo opravka z manuelci in mirno smem trditi, da sem le v zelo redkih slučajih naletel na taka naziranja. Vsak delavec manuelec, ki ima le malo soli v glavi, bode priznal, da je treba inteligence in da mora ta dostojno živeti. Če se danes dogajajo slučajni nezaupanja, mogoče celo sovražstva je popolnoma umevno. Uradnik si vedno domišlja, da je nje-ga postavila višja oblast, da nekako kroti svojega nižjega. Ne pomisli pa, da je ravno tako hlapec svojega gos-podarja, kakor njegov podrejenec, da imata iste skrbi in poti trpljenja ter da težita oba po zbolšanju. Povsod vidimo, da se ustvarjajo skupni nastopi in proletarec pošilja skupno svoje zastopnike na mesta, kjer ga morejo ščititi. Samo v naši Jugoslaviji se ne vstvari te enotne fronte. Že zadnjič je poročala »Del. Politika«, da so si v Bolgariji ustanovili učitelji sindikat. V Bolgariji, na katero vedno nekako postrani gledamo, kakor na državo druge vrste s popolnoma divjaškimi državljani. Prepričan sem, da ta sindikat za svoje članstvo doseže marsikaj, kar je pri nas pri današnjih razmerah popolnoma izključeno.

Že se oglašajo glasila raznih strokovnih organizacij drž. nameščencev in priobčujejo članke o raznih za nas ne dobrih korekturah pragmatike. Mi pa moledujemo okrog raznih parlamentcev vseh barv, naj nam za božjo voljo stojijo ob težkih časih na strani. Polni smo strahu, da se nam že itak mizeren, materialen položaj poslabša. In zakaj? Ker nimamo svojih zastopnikov, ki bi poznali naše križe in težave, ki bi razumeli naš položaj. Sita vrana, lačni ne veruje. Mislijo, dokler ne hodimo popolnoma razcapani in do kosti shujšani, da toliko časa še vedno dobro živimo. Glad in mraz sta jim nepoznani dejstva. Pomanjkanja še niso nikdar okusili in slepec ne more o barvah govoriti.

Pomislite samo, da če bi se današnji proletarci v državni službi, katerih je kakor navajajo ca. 250.000, združili s proletarijatom v premogokopih, tovarnah in drugih podjetjih, ter pritegnili v svoje vrste še malega kmeta, da bi stopila na dan množica pred katero bi moral imeti vsak **rešpekt**. Vse te množice, združene v sindikatih, bi stopale trdo, možato in njih korak bi se slišal daleč. Naše stanje bi se zboljšalo, odpadlo bi trpljenje in ponižanje, zapustile bi nas skrbi in prišlo bi za nas tudi vstajenje. Uradnik.

Spomin.

Ivan Cankar — Danes ni falota, ki ne bi spoštljivo govoril o njem! Pa je tudi vedel Cankar, kako je s takimi zadevami. Cenil je ves mili narod, posebno tiste, ki so ga vse žive dni klofotali in ga danes slave. Lizune v frakih in damice v čipkah je ljubil iz dna svojega srca. Tako-le je pri neki priliki dal duška svoji ljubezni:

»Kadar umrjem, bi bil rad pokopan na Vrhniki, na tistem bregu, kamor najlepše sije solnce. Ves bi se skril, le eno roko bi rad molil iz groba, da bi svetu kazal — figo.«

Vem, da nikakor ni primerno razburjati narodne delavce s takimi spomini, zato pa — pika! Fix.

Tam — tam.

Po šestih letih so se pri nas jeli ljudje spominjati Koroške. Premišljujemo, ali je slovenska ali nemška. Zelo lepo! Prodajamo se Rimu, da bi to z Nemčijo zakrili, jadikujemo o Celovcu! Sicer je to vse v redu in lep nauk za bodočnost: Kadar bomo na prodaj Berlinu, bomo pisali o Sofiji, ali ne? — In kar je glavno: ljudje pri tem pozabijo, da jih mečejo prijatelji ljudstva in »narodni delavci« po raznih družbah na cesto! Kdo bi mislil nase, kadar so v nevarnosti »bratje tam preko«, bratje, ki jih nismo poznali, dokler ni bilo prilike, da bi pili na račun njihovega osvobođenja! Pa smo junaki, kaj? — Ljudje, razmišljajte! Fix.

Klerikalno demokratske posebnosti.

Maribor, 6. aprila.

Mariborska mestna hranilnica je bila do poroda nesrečnega narodnega bloka izključno v rokah samostojnih demokratov. Čestokrat ni bilo tam vse tako, kakor bi sicer moralo biti in govorilo se je dosti o favorizaciji posameznih mariborskih demokratskih trgovcev in drugih ob priliki denarnih zadreg in zlasti bivša mariborska »Straža« je čisto uprizarjala upravni gnusen boj in bojkot zoper ta zavod.

Malo je bilo izdaj »Straže«, ki se niso bavile z Mestno hranilnico in pozivale vlagatelje na skorajšen dvig vloženega denarja. Pod to kampanjo je zavod nesporno trpel. Po volitvah v septembru 1924 je ta gonja prenehala, kakor da bi odrezal in ves začuden je gledal svet, ko se je takoj v naslednji občinski seji volil nov upravni svet Mestne hranilnice iz demokratov in klerikalcev. Od tistega dneva ne spregovore klerikalci o zavodu niti besedice več in tako ostane javnosti prikrito vse, kar se dogaja pod patronanco klerikalcev in demokratov. Nedavno pa je prišla v javnost vest, da je Mariborska Mestna hranilnica kupila dve tretjini delnic Mariborske tiskarne, ki jih je prvotno sklenila razpečati na drobno Slavenska banka. S tem je prešla tiskarna, ki je bila poprej izključna last demokratov, odnosno njih banke v posestvo Mestne hranilnice. Je že vredno pibiti, da so demokrati od tedaj v Mariboru brez tiskarne, in da imajo na podjetje že danes direktni vpliv klerikalci kot upravni svetniki Mestne hranilnice, ki mislijo danes ali jutri absolutno zagospodariti tudi nad Mariborsko tiskarno. Vendar je še dosti bolj važno dejstvo, da Mestna hranilnica kot pupilarno varni zavod sploh ne sme kupovati delnic privatnih delniških družb. Še stari avstrijski zakon ji to zabranjuje in mi smo hoteli danes to pibiti. Nakup delnic ni bil tedaj upravičen in če se še pri nas spoštujejo zakoni, je sigurno, da bo razen nas, govoril še kdo drugi.

To so torej tajnosti mariborskih klerikalcev, ki so svoj čas iskali dlako v jajcu, če je šlo za Mestno hranilnico, danes se pa ob njihovem glasnem pritrdjevanju dogajajo stvari, ki niso v skladu s pravnimi pojmi in predpisi. S to zadevo se bo moral vsekakor boriti tudi občinski svet.

Pravijo...

da je Pera Nikolič državni činovnik iz Krive Palanke poslal vladi pismo, v katerem pravi: pošten srbski državni činovnik sem, 35 let sem že v državni službi, živel sem ves čas samo od revne državne činovniške mesečne plače; nisem se dal nikoli korumpirati, nisem službeno nikoli nič »zaradil«; zavedam se, da sem bela vrana, nenaravni pojav, izvanredni fenomen, zato prosim, da se me z ozirom na mojo 35 letno zgolj mesečno in zgolj iz državne blagajne plačano višjo činovniško službo, čimprej vpokoji. »

In pravijo, da ko je vladni svet prečital to pismo, je ukazal sicer takoj vpokojiti Pero Nikoliča iz Krive Palanke, ni mu pa priznal nobene pokojnine, ker je videl v tem pismu namerno zasramovanje poštenih ljudi...

Jack London:

Železna peta.

(Socijalni roman. Prevel I. V.)

(Dalje.)

„Docela sprejemljivo, docela sprejemljivo,“ je mrmral dr. Hammerfield popustljivo.

Ali Ernst je bil neizprosno.

„Ne pozabite“, je opomnil, „da je moja razlaga usodna za metafiziko. Ako sedaj ne najdete nobene napake v moji razlagi, nimate pozneje pravice, da prinašate metafiziške argumente. Vi morate iskati to napako v življenju in morate ostati metafizik, dokler je ne najdete.“

Ernst čaka. Molk je bil neznosen. Dr. Hammerfield je bil nemiren. Bil je tudi presnečen. Udar Ernsta ga je vrgel iz ravnotežja. Ni bil vajen na priproste in direktne metode diskuzije. Ogledal se je proseče, ali nikdo ni odgovoril mesto njega. Zalotila sem očeta, kako je grizel servito, da bi skril smeh.

„Še na drug način je diskvalificirati metafiziko,“ reče Ernst, ko je videl poln poraz dr. Hammerfielda. „Presojanje po njih delih. Kaj so storili za človeštvo razen izmišljanja nadležnih fantazijskih predpob in zamenjavo njihovih lastnih senc z bogovi? K razvedrilu človeštva so prispevali, to priznavam; ali kakšno pozitivno dobroto so dali človeštvu? Vi filozofirate — oprostite da zlorabljam to besedo — o srcu, kot sedežu gibanja, medtem, ko je znanost formulirala nauko o kroženju krvi. Vi govorite o lakoti in kugi kot šibi božji, medtem ko znanstveniki zidajo žitnice in

kanalizirajo mesta. Vi uporabljate bogove po vaši lastni obliki in vaših lastnih željah, medtem, ko znanstveniki gradijo ceste in mostove. Vi ste proglasili našo zemljo kot središče vesoljstva, medtem ko so znanstveniki odkrili Ameriko in v nebesnem prostoru izsledujejo zvezde in njih zakone. Kratko, metafiziki niso ničesar, prav ničesar storili za človeštvo. Korak za korakom so se umikali pred napredovanjem znanosti. Kakor hitro je znanost zrušila njih subjektivne razlage, izumili so zopet nova subjektivna razširjevanja, pri čem k njim prinešava zadnja dokazana dejstva, ki jih je dognala znanost. In najmanjše ne dvomim, da bodo delali to neprestano, do brezkončnosti. Gospoda, metafizik je čarodej. Razloček med njim in Eskimo, ki si predstavlja boga, oblečenega v kožuh in jedočega kitovo mast, je samo razloček več tisočletij ugotovljene dejstva. To je vse.“

„Ali misli Aristotela so obvladale Evropo celih dvanajststo let“, reče svečano dr. Ballingford. „Aristotel je bil metafizik.“

Dr. Ballingford je pogledal okrog sebe, žel smehljaje priznanja in pritrdjevanja.

„Vaše razjasnjevanje je zelo nesrečno,“ odgovori Ernst. „Vi se sklicujete na zelo mračno periodo v zgodovini človeštva. V resnici imenujemo mi to periodo mračni srednji vek. Perioda, v kateri je bila znanost od metafizikov preganjana in zatirana, v kateri je prirodnoznanstvo iskalo kamen modrosti, v kateri je kemija postala alkemija in zvezdoznanstvo zvezdorazlaganje. Zalostna gospodarstva ideje Aristotela.“

Dr. Ballingford je bil zadet. Nato se je njegov obraz zjasnil.

„Pri tej strašni sliki, ki ste nam jo naslikali, morate vendar priznati, da je imela metafizika v sebi moči, ki so izvedle človeštvo iz mračne periode in ga pripeljale v stoletje iznajdb in odkritij.“

„Metafizika nima tu nobenih zaslug,“ je odgovoril Ernst.

„Kako,“ je vzkliknil dr. Hammerfield. „Ali ni privedlo premišljevanje in tuhtanje k raziskovalnim potovanjem?“

„Ah, spoštovani,“ se je nasmejal Ernst. „Mislim sem, da ste diskvalificirani, ker dosedaj niste izsledili zarote v moji razlagi filozofije. Vi ne stojite na nobeni resnični podlagi. Ali to je način metafizikov in zato vam odpustim. Ne, jaz ponavljam: Metafizika nima tu nobenih zaslug. Kruh in maslo, svila in dragocenosti, dolarji in centi i. t. d., pretrgana zveza prometna k Indiji po suhem, so dale povod k raziskovalnim potovanjem. S padcem Carigrada v letu 1453 so potovanja Turki blokirali pot za karavane v Indijo. Evropski trgovci so bili prisiljeni poiskati si drugo pot. Tu leži prava inicijativa k raziskovalnim potovanjem. Kolumb je razpel jadra, da poišče novo pot v Indijo. To čitamo v vsaki knjigi. Našel pa je slučajno nov del mesta, v velikosti in podobi zemlje in ptolomejski sistem je začel v očigled tega bledeti.“

Dr. Hammerfield zasopiha.

„Vi ne soglašate,“ vpraša Ernst. „Torej kje se motim?“

„Vzdržujem svoje trditve,“ odgovori godrnja-joče dr. Hammerfield. „Stvar je predolga, da bi se je lotevali sedaj.“

(Dalje prih.)

Križem sveta.

Kis ali jesih kot zdravilo. Ako se kis zavžije v majhnih množinah, tedaj pomaga k prebavi. Ako se pa kis uživa v velikih množinah, je pa njegov učinek nasproten. Prebava je otežkočena. Vrh tega se uničujejo rdeča telesa v krvi, ako se vživa preveč kisa, pa pojavi se tudi bledica. Če je pa oseba že bledična, tedaj se njeno stanje še poslabša.

Cepljenje opičjih žlez se množi. Dr. Sergij Voronov, sloveči ruski specialista za pomlajevanje moških, ima vedno več posla s cepljenjem opičjih žlez. Zadnje čase mu je zmanjkalo opic in je dobil iz Afrike novo, veliko zalogo opic.

Papež kupuje palače v Rimu. »Tribuna« kritizira papeža, ker kupuje palače v bližini Vatikana za denar, ki prihaja od tujece, večinoma iz Amerike. »Osservatore Romano«, papežev glasilo, odgovarja, da je Vatikan priporočil kupovati palače zato, da ne bodo židje in metodisti v okolici vtilkali nosov v papežev stanovanje.

Junakinja vinske kopeli pred veleporoto. Miss Joyce Hawley, znana modistka, ki je zadnji čas zaslovela, ko je sedela v banji vina na odru gledališča v New Yorku, je bila poklicana pred zvezno veleporoto, katera preiskuje afero vinske kopelji.

Slabič — pri 104 letih zdrav. C. Pierce je bil za časa civilne vojne spoznan kot »preslab« za vojaški stan. Te dni je obhajal 104. rojstni dan v polnem zdravju.

Zdravljenje srčne nerazume. Zdravljenje srčne nerazume se ravna po vzročni bolezni. V splošnem se pa priporoča zmerno življenje, bivanje a svežem zraku in prosti naravi, mlačne kopelji in umivanje s hladno vodo, lahka, toda tečna in kolikor največ mogoče rastlinska hrana in vzdržanje od vseh alkoholičnih pijač. Tudi kave in močnih dišav se naj bolnik vzdrži. Pri osebah, ki so šibke in trpe na po-manjkanju krvi, so priporočljivi tudi preparati, ki vsebujejo železo.

Vrednost kokošnjih jajc za prehrano. Splošno je znano, da so kokošja jajca zelo hranilna jed, toda vrednost za prehrano se uravnava, kako so jajca prirejena kot jed. Znano je, da so v tudo kuhana jajca bolj težko prebavljiva kot mehko kuhana. Prav malo je pa znano ljudem, da ima človek prav malo koristi od mehko kuhanih jajc, ako jih je z žlico. Na ta način zavžita jajca se v želodcu skrčijo v večje koščke in so zaradi tega prav malo izpostavljena prebavnim sokom. V mehko kuhana jajca je vedno treba jesti s kruhom, da se dobro prežvečijo in v želodcu razdele. Jajce se najbolje izkoristi, ako se dobro zmeša v pijači, to je v mleku ali juhi.

Najdba srebra oživila zapuščeno mesto. Malo mestece Beatty, ki se nahaja na robu Doline smrti in je zadnja leta komaj životarlilo, je sedaj nenadoma oživelo. Našli so namreč sklade srebra in sedaj zadobiva mestece prav tako obilje, kakor so ga imele stare rudarske naselbine pred desetletji. Zavaršča so celo noč odprta in polna kvartacev, pivev in deklet, ki prodajajo svojo ljubezen oziroma, pravilno rečeno, svoje telo. Mestec Beatty je imelo leta 1907. nad 5000 prebivalcev. Pred tremi meseci je živelo tu samo petinideset ljudi, a danes pa šteje že nad 500 prebivalcev. Samo dvaindvajset milj proti zapadu, pa meji med Californijo in Nevado leži mestec Leadfield, ki je tudi zraslo kar čez noč. Šteje kakih 1000 prebivalcev, ki živijo večinoma v šotorih.

Pet držav podpisalo osemurno pogodbo. Pogodba osemurnega delavnika, ki je bila sprejeta na prvi mednarodni delavski konferenci lige narodov v oktobru 1919 v Washingtonu, je bila 19. marca podpisana na lucarnski konferenci po zastopnikih angleške, francoske, belgijske, nemške in italijanske vlade.

Dve mali priseljenki. V zadnjih dneh sta se izkrcali s parnika »Aquitania« dve deklici, ki sta sami naredili 5000 milj dolgo pot, ena iz Jugoslavije in druga iz Čehoslovaške. Obe sta prinesli 37 centov skupnega kapitala. Prva je Perka Vukadinović iz Zagre-

ba, ki potuje k svoji omoženi sestri v St. Louisu. Stara je 14 let; druga je Honka Čirko, ki je stara 6 let in je prišla k svoji materi v New Yorku. Perka je imela 25, Honka pa 12 centov.

Klic po mučilnem orodju. Policijski komisar New Yorka je zadnjič na nekem zborovanju priporočil, da se uvedejo policijske in kazenske metode iz prve polovice zadnjega stoletja. On je za to, da se v zapore povrnejo verige s težko železno kroglo, biči s svinčenim zrnjem in sam kruh z vodo. Izpuščanje kriminalcev pod jamčevino se mora odpraviti in vrniti je treba stare zaporne kazni, ki so povprečno trajale po 40 let.

Velike demonstracije dijakov v Peking. Dijaške demonstracije proti slabosti vlade in grožnji tujih imperijalističnih sil z oboroženo pestjo so se zadnjič ponovile pred ministrsko palačo. Policija je mirovala in zato ni bilo preliivanja krvi. Dijaki so tudi protestirali proti umoru njihovih sedemnajstih tovarišev pri demonstracijah. Kitajska vlada je v odgovoru na ultimatum veslil glede otvoritve plovbe po reki Pejho naprosila vesile, naj se ne poslužujejo nasilja, ker se spor lahko poravnava mirnim putem.

Aspirin ohrani cvetlice sveže. Švedski lekarnarji so se pritožili, da ljudstvo zlorablja aspirin v slabe namene, ker se ga preveč konsumira. Zadnja leta se je tega držila izredno veliko porabilo. Bali so se, da nekateri ljudje vživajo aspirin kot opojno sredstvo. Oblasti so nato uvedle preiskavo in dognale, da cvetlični trgovci vporabljajo aspirin v velikih množinah. Ti trgovci so namreč dognali, da aspirin ohrani odrezane cvetlice veliko časa sveže. Celo zvenela cvetlica se oživi, ako se nene v vodo, v kateri je aspirin.

Drevo, ki sveti. Ena največjih svetovnih znamenitosti je v naslednjem opisano drevo, ki raste v Ameriki, nedaleč Tukaskore. Njegovo deblo dosega višino 6 do 7 čevljev in je izredno debelo. Najpomembnejši na drevesu pa so listi, ki svetijo v daljavo in to s tako močjo, da se celo noč v bližini tega drevesa lahko bere tudi najdrobnejši tisk. — Odkod in zakaj, ni dognano. Učenjaki domnevajo, da povzročajo to nenavadno svetlobo zelo drobne ličinke, ki pa žive samo na listih tega drevesa. Praznoverni domačini to drevo visoko časte in mu pripisujejo tudi čarobno moč.

Clemenceau bi rad umrl na skrivnem. Clemenceau, francoski premijer za časa vojne, je te dni dejal, da bo svet izvedel za njegovo smrt, ko bo že pokopan. Odredil je, da njegova smrt ostane tajna, dokler ne bo že v grobu.

Celotna dolžina tračnic vseh železnic na svetu bi lahko obkrožila 25 krat vso zemljo in sicer ob ekvatorju. Dolžina tračnic je približno 1 milijardo kilometrov je trikrat večja kot razdalja med zemljo in luno.

Kultura.

Drama.

Četrtek, 8. aprila: Deseti brat. Red A. Petek, 9. aprila: John Gabrijel Borksen. Red F.

Sobota, 10. aprila: Seanpolo. V korist Udruženja gledaliških igralcev, mestni odbor Ljubljana. Izven.

Opera.

Četrtek, 8. aprila: Boheme. Red E. Petek, 9. aprila: Zongler Naše Ljube Gospe. Red C.

Sobota, 10. aprila: Zaprt.

Ako ni drugače označeno, se prično predstave v drami ob 20., v operi pa ob pol 20.

Ljubljanska opera se odpelje 16. t. m. na turnejo v Sarajevo, Dubrovnik in Split in se vrne okrog 10. maja nazaj v Ljubljano. Operne predstave v Ljubljani v tem in začetku prihodnjega tedna so zadnje pred odhodom na turnejo. Po vrnitvi traja letošnja operna sezona do zaključka ljubljanskega veseleja, t. j. do 5. julija. V tem času bodo odigrane vse predstave, ki spadajo v letošnji operni abonma. Glavni premijeri bosta tekom maja in junija Mozartov Figarova svatba in Wagnerjev Tannhäuser.

Dnevne novice.

Zanimiva razprava se je vršila v torek pri tukajšnjem sodišču. Vzajemna posojilnica je tožila ravnatelja Blaznikov tiskarne g. Rožanca, ki je kot zastopnik tiskarne odgovarjal za tisk brošure »Naš odgovor«, katera je težko obtoževala klerikalne denarne institucije, zlasti Vzajemno posojilnico. Toženeec si je vzel za zastopnika dr. Thuma in nastopil dokaz resnice. Dr. Thuma je predložil sodišču tri bilance imenovanega zavoda izza zadnjih treh let in kategorično vztrajal pri trditvi, da so bilance falzificirane. Vzajemno posojilnico je zastopal dr. Brejc, ki pa ni mogel z dokazi udušiti teh trditvev. Do končnega izida razprave ni prišlo, ker bodo v zadevi zaslišani še strokovnjaki bilančne vede. Proces bo vsekakor razkril gnile razmere v klerikalni stranki in pokazal nevzdržen razkol v njej; kajti poročali smo že, da v klerikalni stranki obstoja boj dveh smeri, mladinov in starinov in da gre za oblast ene in druge smeri. Tudi omenjena brošura je izrodek tega razkola, pa naj klerikalei razkol še tako taje in skrivajo. Klerikalizem je do zadnjega časa živel na račun gospodarskih ureditev in ustanov in če se posreči mladinom zavzeti te ustanove, lahko pričakujemo na usodna gospodarska presenečenja klerikalnih veljakov, da ne govorimo o diskreditaciji. Zasluzena kazen za klerikalno gospodarstvo torej ne odide.

Demokrati so čudni patroni. Kadar so v vladi jim je vse, kar ne trobi v demokratsko trobento protidržavno, kadar jim pa namere izpodlete in se jim izpodmaknejo vladni stolčki, pa kriče o korupciji, o remedur in jim je vse v vladi črno, nezmožno in hinavsko ter podkupljivo. Svoje dni je opozicijsko časopisje mnogo razpletalo o korupciji in tudi demokratom belilo precej pikre v tem oziru, toda demokrati so se otresali in otresali, pretili z bajoneti, z obznano, z Orjuno in z ne vem čim, samo o korupciji v državi in vladi niso hoteli slišati. Danes pa godrnjavskajo, pljujejo na svoje prejšnje politične svetnike in hočejo biti sami svetniki. Hinavsko zavijajo svoje neuspehe in hočejo s svojo smrtjo pokopati še klerikalne, socialistične in še radičevske mrličje. Pa pogreb ne gre tako po namerah, kot so si jih začrtali demokrati, in zgodi se lahko, da prvi ležejo oni, ki so kopali. Nam se smilijo in smili se nam kopica besedi, ki jih vprezajo v svoja opravičevanja, pa vendar vemo, da je narod že zdavnaj spoznal kako in kaj in tudi že obračunal z demokrati, pa naj magari bere »Domovino« in »Jutro«.

Prolog in epilog. Kakor smo že v našem listu poročali, je mariborsko sodišče obsodilo svoj čas steklarja Polaka na smrt na vešalih, ker je bil osumljen umora trgovca Rosenfelda v Ptuj. Le slučajni kraljevi splošni amnestiji se ima zahvaliti, da ni bil nedolžen obešen. In le slučajna izpoved Čiča pred usmrtitvijo, da je on, dogovorno z nekim drugim razbojnikom in po načrtu Zlahtiča, umoril Rosenfelda, je končno uverila sodni dvor, da je Polak govoril resnico, ko je zanikal umor Rosenfelda in da ga je torej sodišče, dasi nedolžnega, obsodilo na smrt na vešalih. Povsod drugod bi bil ta hrupni slučaj vzbudil v javnosti ogromno presenečenje in najrazličnejše komentarje. Polaka je namreč sodila porota in ta je bila mnenja, da je Polak na vsak način kriv. Naša javnost pa je šla mirno preko te in nenavadne stvari. No, in sedaj je mariborski kazenski senat vendar uvidel zmoto prvotnega krivdoreka ter razveljavil prejšnjo razsodbo. Toda, o joj! Polak je priznal nekaj tatvin in je bil zato obsojen na 5 let ječe in bo torej spet na svobodi šele maja meseca 1927. Pa se nam vendar zdi, da je Polak, ki je bil nedolžen in je le slučajno ušel vešalom, bil že dovolj kaznovan in da je že dovolj pretrpel, vsled česar bi pač zaslužil, da pride čimprej iz ječe.

Bratec med seboj! V radikalskem državotvornem in državno misel zastopajočem klubu se bratec med seboj tepejo, psujejo in zmerjajo. Prav je tako. Ti bratec imajo seveda za svoje polemike tudi časopise na razpolago.

Zato je šel bratec Dragović in Vljaka Kociča, upornega bratec otepel. Vljako Kocič pa je bratec tako-le odgovoril: Dragović se je ordinarno zlagal, le eno resnico je povedal: v radikalskem klubu so banditi in lopovi, Dragović sam pa je njih poglavar. — Vse za domovino in državo.

Celjski Alojzij Leskošek ima eno dobro lastnost, da ga ni nobene klobasarije sram. Vsako, še največjo budalost v lastnoročnim podpisom podpiše in svoje čestito ime s trenutnim poklicem in znanjem ozaljša. Ko je sedaj napisal stavek o smeteh, ki jih pobirajo v »Delavski Politiki«, se je seveda tudi podpisal. Čeprav bi to lahko opustil, ker vemo, da so take stvari Leskoškov še nepatentirani in neopporovani monopol. Sedaj pa Leskošku dober nasvet: Leskošek naj kar naprej še pridno prebira in študira »Delavsko Politiko«. Bo morda vendar že enkrat prebavil brošuro o celovstvu, ki jo je letos za Novo leto prebral in jo sedaj lajna dolgočasno po svetu.

nogavice z žigom in znamke (rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

da se prepričate, kako en par traja kakor štirje par drugih. Dobivajo se v prodajalnah. Nogavice brez žiga „ključ“ so ponarečene. 93-a V

Brezposelnost na Norveškem narašča. Delavski departament je prejel poročilo, da se je brezposelna delavska armada na norveškem pomnožila od dne 10. januarja 1925 do 15. januarja 1926 od 14.617 na 26.663 delavcev. To pomeni, da je bilo letos v januarju še enkrat toliko delavcev brez dela, kot jih je bilo pred enim letom. Za tako majhno deželo, kot je Norveška, je to izredno veliko število.

Agrarni reformni interesenti. Tehnični elaborat o ugotovitvi objektov na veleposestvu Oskarja Koslerja v Orteneku je javno razporejen v mestnem gospodarskem uradu med običajnimi uradnimi urami in sicer v času od 8. do incl. 15. aprila 1926. Natančnejši podatki so pa razvidni iz tozadevnega razglasa, pritrjenega na občinski deski.

Čuden samomor. V Varaždinu je živel mlad trgovec Giuro Filipovič, zaročen z lepo mlado meščanko. Ker je bil pa sam božjasten, je ni hotel poročiti in na veliki petek je skočil v Dravo.

Smrtna nesreča na Pohorju. Te dni je sekal dvanajstletni posestnikov sin Fran Kapun drva. Drevo se je zrušilo nanj in udarec je bil tako močan, da je Kapun obležal mrtev.

Tihotapee, avstrijske železničarje, so vjeli pri Št. Ilju. Imeli so s seboj precejšnjo množino svile, namenjeno neki modistki. Odvedeni so bili v Maribor, koder so jim naložili ogromno denarno globo.

V mariborsko bolnico so pripeljali 26 letnega delavca Franca Gosaka iz Loč, kateremu je eksplozija iz možnarja raztrgala obraz.

V ljubljanski porotni dvorani so včeraj prodali razno zaplenjeno orožje vseh vrst, seveda samo onim, ki so se izkazali z orožnim listom. Bilo je desti radovednežev, manj pa kupcev.

V Selški dolini se je v bližini Praprotnega vnel gozd Franca Dolence. Domačini so ogenj pogasili, vendar je škoda občutna.

Konj se je splasil poročniku Ivanu Mehmedu in ga tako nesrečno zadel v prsi, da je obležal nezavesten na tlaku. Odpeljati so ga morali v bolnico.

Tatovi se lotijo tudi cerkev in cerkve imajo pač dosti vrednosti, ki mičejo take obiskovalce. Toda tatovom se večkrat slaba godi in slabo se je godilo Antonu Čebeli, ki je hotel pregledati cerkev v Laškem. Prezgodaj so ga namreč opazili, alarmirali so vas in v cerkev so pridrvele seveda ženske in tatu začele neusmiljeno obdelovati in to kar v cerkvi. Težko poškodovane

ga so dobili v roke orožniki, ženske so pa potem nadaljevale molitev v znamenju krščanskega usmiljenja.

Strela je udarila v kmetško hišo v Zimljih pri Mostarju. Bila je tako močna, da je porušila hišo in v razvalinah sta našla smrt mož in žena in še otrok.

Sport.

Delavska olimpijada v Pragi leta 1927. Savez čehoslovaških delavskih telovadnih društev v Pragi je že podvzel prve korake v smeri primerne obsežne organizacije druge delavske olimpijade v letu 1927. Že v januarju se je konstituiral takozvani olimpijski odbor, ki sestoji iz 11 pododdelkov.

Ker je organizacija te velike olimpijade zvezana tudi z velikimi finančnimi izdatki, se je sklenilo, pobirati članski davek po 5 čl. kron in izdajati nakaznice po 10 čl. kron.

Za to olimpijado vlada veliko zanimanje ne samo v čehosl. republiki, temveč tudi v inozemstvu in po predpripravih in načrtih sodeč, bo ta olimpijada še nadkriljevala prvo praško delavsko olimpijado, ki se je vršila l. 1921.

Povdarjamo tudi ob tej priliki, da se morajo tudi naša društva pravočasno pripraviti. Čehi se že pripravljajo na olimpijado, ki bo l. 1927, mi se pa nismo še pripravili niti na olimpijado, ki bo letos na Dunaju.

Zalibog se še vedno pri nas ne polaga telesni vzgoji one važnosti, kakoršno zasluži; vzgoja, ki je tako za poedineca kot za celoto prepotrebna.

Buržuazni krogi znajo boljše ceniti pomen športa, ne cenijo ga seveda iz človekoljubja, marveč zgolj vsled tega, ker je danes šport vezilo ljudi, potem katerega se da propagirati svoja kapitalistična načela. O tem smo na tem mestu že večkrat izpregovorili ter opozarjali delavske organizacije na pomembno vzgojno stran športa, z namenom, da podpro tudi gmotno akcijo delavskih športnih klubov. Toda te naše besede so našle gluha ušesa.

Povsem drugače ravnajo delavske ustanove in organizacije v drugih državah, n. pr. v Čehoslovaški. Le oglejmo si n. pr. inicijativo, delo in zamisel zgornje olimpijade. Pri nas se pušča športno vzgojno in organizacijsko stran popolnoma v nemar, le nekaj mladih idealnih sodrugov se bavi s tem delom, pa ne morejo sami naprej.

Ostaja nam še edina uteha, da se dobe še vedno med našimi sodrugi tudi

taki, ki so polni upanja in idealizma in ki žrtvujejo zdravje in denar in prosti čas za športne organizacije. Ti športni delavci naj se zavedajo, da ne bo njih delo brezplodno, kajti ustanavljajo se, čeprav počasi, toda vendar le novi klubi z koristnim namenom, da se omogoči telesni in športni razvoj najbednejšim med bednimi — ročnim in duševnim delavcem.

Nogometno prv. tekmovanje nemških delavskih telovadcev za prvenstvo Zveze se že odigrava. Dobro in na mestu bi bilo, če bi se tudi pri nas organiziralo slično tekmovanje in to ne samo v nogometu, temveč tudi v ostalih športnih panogah.

Brezalkoholna uporaba grozdja in sadja.

Kako sadje in grozdje tako uporabiti, da bo v popolni meri služilo ljudski prehrani, ne pa zastrupljanju potom alkohola, je problem, ki ga rešujejo strokovnjaki že leta in leta. Kakor v drugih strokah, napreduje znanost tudi v tej panogi. V Ameriki, Nemčiji, Franciji, Švici in drugih naprednih državah je o brezalkoholni uporabi poučena vsa javnost in se z vedno večjo vneto oprijema praktičnih preizkušenih metod. Brez pravilne rešitve tega aktualnega problema je vsako stvarno treznostno gibanje — o katerega upravičenosti posebno pri nas nihče več dvomiti ne more — v praksi zelo otežkočeno, celo onemogočeno, posebno v krajih, kjer je sadjarstvo in vinarstvo močno razvito in nudi enega izmed glavnih virov dohodkov. Ravno vsled zanemarjanja gospodarske strani treznostne akcije je gibanje zadelo ponekod na odpor sadjarjev, vinogradnikov, posebno pa gostilničarjev. In vendar ne sme in ne more biti treznostno gibanje naperjeno proti nobeni izmed teh panog; treba je le pridelke tako uporabiti, da ne bodo ogrožali ljudskega zdravja in morale, šli v izgubo, temveč v resnici služili ljudski prehrani!

Da se nudi vsem interesentom (kdo se za to vprašanje ne zanima?) možnost poučiti se vsestransko o tem problemu, namerava prirediti osrednja zadruga »Brezalkoholna Produkcija« v Ljubljani (o priliki velesojma (od 1. do 6. julija t. l.) poseben tečaj, na katerem se bodo izčrpno (teoretično in praktično) obravnavali popolnoma objektivno vsi raznovrstni načini konzerviranja (vku-

havanja sočivja, jagodičevja, sadja, sušenje, pridelovanje raznih sokov, brezalkoholnega mošta in vina v domačem gospodarstvu in v večjih obratih, ohranjanje svežega grozdja itd. itd.)

Tečaj je namenjen v prvi vrsti gospodarskim strokovnjakom, okrajnim ekonomom, voditeljem (icam), županom, gostilničarjem, sadjarskim, vrtnarskim in treznostnim organizacijam, zadrugam in kmetijskim društvom, ženskim društvom, za napredek vnetim sadjarjem in vinogradnikom, viničarjem, vsem prijateljem naravnega življenja (vegetarijancem) ter sploh vsem, ki se za to panogo zanimajo in skušajo reševati ta gospodarski in zdravstveni problem v svojem delokrogu.

Čas za tečaj je zelo primeren; ob velesojmu, ob pričetku počitnic, pred sezono!

Da se more sestaviti proračun in vse potrebno pravočasno pripraviti, mora zadruga že vnaprej vedeti, na kakšno udeležbo je računati.

Preziranje od te ali one strani ideje ne bo ubilo, pač pa bo to škodovalo tistim, ki nočejo iti s časom naprej! Zato je vsak bojkot od te ali one strani le v škodo »neinteresentov« samih in se bo isti prej ali slej sam masčeval!

Opozarjamo, da se radi velikih stroškov in obsežnih priprav tak vsestransko izčrpni tečaj (za voditelje) v doglednem času ne bo kmalu več vršil.

Udeleženci tečaja, ki ga bo vodil gospodarski strokovnjak priznanega slovesa, bodo po tem tečaju usposobljeni voditi v svojem okolišu in delokrogu take tečaje, kar bo mnogim pripomoglo do večjega ugleda in omogočilo vršiti važno kulturno delo med narodom!

Vsi interesenti iz cele države naj pošljejo (neobvezno) prijave vsaj do 20. t. m. osrednji zadrugi »Brezalkoholna Produkcija« v Ljubljani, Poljanski nasip 10. Po tem roku bodo do-

bili prijavne pole in natančnejša pojasnila!

Celje.

Nesreča delavca vsled malomarnosti. V Westnovi tovarni se je na veliki petek ponesrečil delavec Albert Heilingstein. Imel je nalog čistiti na stropu se nahajajočo parno cev. Nič hudega sluteč je z mokro cunjco brisal, ko ga naenkrat prime električni tok. Tik zraven cevi se je nahajala žica, ki je bila enkrat zvezana z motorjem. Ko se je motor odstranil, bi se morala tudi ista žica odstraniti ali pa izolirati, da bi ne bila nevarna. Električen tok je delavca tako prijel, da je direktno obvisel v zraku in ni bil možen dati od sebe glasu. Predelavec Zohar, ga je hotel odtrgati s silo, pa se ni dalo. Šele ko je tok prekinil je padel revež hudo poškodovan na tla. Iztrgalo mu je direktno veliki kos mesa iz ene roke. V tovarni so ga obvezali in poslali takoj v bolnico. Še malo in tok bi ga lahko ubil. Gospod Westen se je baje odrezal, ko je prišel na kraj nesreče: »mene ne zadene nobena krivda, saj imam zato nastavljene ljudi«. Nam je končno vse eno, koga zadene krivda, ali gospoda Wieslerja ali koga drugega, mnenja smo, da je za malomarnost v podjetjih odgovoren zmirom podjetnik sam. Iz tega se pač zopet vidi, kako malo je podjetnikom za delavčovo zdravje ali smrt. Zvedeli smo, da se je elektro mojstra že na to opozarjalo od strani delavcev. Vidite delavci, če bi imeli v tovarni dober zaupniški zbor, ali pa delavski svet, za katerim bi stala močna disciplinirana organizacija, bi lahko vse takšne podjetniške nevarnosti z lahkoto odstranili.

Seja krajevnega Medstrokovnega odbora se vrši v nedeljo, dne 2. aprila ob 9. uri dopoldne v gostilni pri »Jugoslovanu«. Dnevni red važen, pridite vsi strokovni odborniki in sigurno na sejo.

Predsedstvo.

Berite!

Charles Dickens: Božična pesem v prozi.
Lovro Kuhar: Povesti.
Abdus: Predhodniki današnjega socializma in komunizma.
M. Beer: Karl Marks, monografija.
Zadružni koledar za leto 1926.
„Pod Lipo“, družinski mesečnik.

Nareča se.

Zadružna založba v Ljubljani, Aleksandrova cesta 5.

Kupujte srečke državne razredne loterije pri

Zadružni banki v Ljubljani
Aleksandrova cesta 5.

Glavni dobitnik Din 1900.000.—
Vsaka druga srečka zadene!

Cena: cela srečka Din 80.—, polovica srečke
Din 40.—, četrtina srečke Din 20.—.

Naročilo potom dopisnice zadošča.

Kdor želi kupiti prvovrsten in poceni

PREMOG

In sploh kurivo naj ga naroči pri

„PRODUKCIJI“

osrednji zadrugi za nakup in prodajo
r. z. z. o. z.

V LJUBLJANI, Tržaška cesta, kolonija „Stan in Dom“.

110